

УДК 338.2
JEL: E62; G39; H10; L50; M20
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-6-166-174>

ІНСТИТУЦІЙНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІЗАЦІЙ НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

©2025 ВОНС І. В.

УДК 338.2
JEL: E62; G39; H10; L50; M20

Вонс І. В. Інституційні основи управління інвестиційною діяльністю організацій на засадах сталого розвитку

Метою статті є обґрунтування значимості формування та вдосконалення інституційних основ управління інвестиційною діяльністю організацій на засадах сталого розвитку в контексті пріоритетів реалізації такого управління з урахуванням наявних проблем і нових викликів. У статті доведено, що інвестиційна діяльність організацій є об'єктом інституційного управління та регулювання. Аргументовано, що концептуально ідея сталого розвитку вмонтована у процес здійснення державної інвестиційної політики та її правовий супровід. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» декларує рух нашої держави за напрямками: розвитку, безпеки, відповідальності, гордості. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки визначає пріоритети регіонального розвитку на період до 2027 року, інструментом досягнення яких є інвестиційна діяльність. Констатовано, що суб'єктами управління інвестиційною діяльністю організацій на засадах сталого розвитку є самі організації та їх керівництво, а такому управлінню притаманні: багаторівневий характер, стратегічне забарвлення, реалізація через управлінські рішення. Визначено, що стратегічний характер і спрямованість такого управління розкриватимуться у: формуванні довгострокових інвестиційних цілей організацій щодо їх соціально-економічного та екологічного розвитку, напрацюванні механізмів практичної реалізації цих цілей та імплементації їх у інвестиційну політику організацій тощо. Акцентовано на тому, що держава як головний суб'єкт управління інвестиційною діяльністю організацій повинна створити сприятливі інституційні умови для вітчизняних і зарубіжних організацій. На покращення таких умов спрямовані Закони України: «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реалізації інвестиційних проєктів із значними інвестиціями», яким впроваджено нові форми державної підтримки інвестиційних проєктів зі значними інвестиціями; «Про внесення змін до Закону України «Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності» щодо страхування інвестицій в Україні від воєнних ризиків, який доповнив перелік інструментів страхування інвестицій в Україні; «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів», який врегулює питання розвитку ринку «зелених» облігацій. Резюмовано, що актуальність питання посилення інституційних основ управління інвестиційною діяльністю організацій на засадах сталого розвитку вимагає подальших цілеспрямованих дій щодо зменшення ризиків у процесі інвестування для організацій, які забезпечують правову, економічну, соціальну, екологічну, цивільну, інформаційну безпеку.

Ключові слова: сталий розвиток, інвестиційна діяльність організацій, інституційні основи управління інвестиційною діяльністю організацій.

Табл.: 2. Бібл.: 13.

Вонс Ігор Васильович – аспірант кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу, Західноукраїнський національний університет (вул. Львівська, 11, Тернопіль, 46009, Україна)

E-mail: igor@mens.te.ua

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-9398-7532>

UDC 338.2
JEL: E62; G39; H10; L50; M20

Vons I. V. Institutional Framework for Managing Investment Activities of Organizations on the Basis of Sustainable Development

The aim of the article is to substantiate the significance of forming and improving the institutional foundations for managing the investment activities of organizations based on sustainable development in the context of the priorities for implementing such management, taking into account existing problems and new challenges. The article demonstrates that the investment activities of organizations are objects of institutional management and regulation. It is argued that the idea of sustainable development is conceptually embedded in the process of implementing State investment policy and its legal support. The sustainable development strategy «Ukraine – 2020» proclaims our country's movement in the directions of development, security, responsibility, and pride. The State strategy for regional development for 2021–2027 defines the priorities for regional development until 2027, with investment activities serving as the tool to achieve these priorities. It has been observed that the subjects of managing the investment activities of organizations based on sustainable development are the organizations themselves and their leadership, and such management is characterized by: a multi-level nature, strategic orientation, and implementation through managerial decisions. It is determined that the strategic nature and direction of such management will be revealed in: the formation of long-term investment objectives of organizations concerning their socioeconomic and environmental development, the development of mechanisms for the practical realization of these objectives, and the incorporation of these into the investment policy of organizations, etc. It is emphasized that the State, as the main subject of managing the investment activities of organizations, must create favorable institutional conditions for both domestic and foreign organizations. The following laws of Ukraine aim to improve such conditions: «On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on the Implementation of Investment Projects with Significant Investments», which has introduced new forms of State support for investment projects with significant investments; «On Amendments to the Law of Ukraine «On Financial Mechanisms for Stimulating Export Activities» regarding the insurance of investments in Ukraine from military risks, which has expanded the list of investment insurance instruments in Ukraine; «On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on Simplifying the Attracting of Investments and Introducing New Financial Instruments», which addresses issues related to the development of the market for green bonds. It is summarized that the relevance of the issue of strengthening the institutional foundations for managing the investment activities of organizations based on sustainable development requires further targeted actions to minimize risks in the investment process for organizations that ensure legal, economic, social, environmental, civil, and information security.

Keywords: sustainable development, investment activities of organizations, institutional foundations for managing investment activities of organizations.

Tabl.: 2. Bibl.: 13.

Vons Igor V. – Postgraduate Student of the Department of Management, Public Administration and Personnel, West Ukrainian National University (11 Lvivska Str., 46009, Ukraine)

E-mail: igor@mens.te.ua

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-9398-7532>

Інвестиційна діяльність організацій є об'єктом інституційного управління та регулювання. Інвестиційна діяльність організацій зазнає як впливу з боку множини суб'єктів управління різних рівнів (управлінський вплив), так і впливу через систему правових інструментів регулювання (регулюючий вплив). Причому управлінський і регулюючий впливи мають не точковий, а масштабний характер. Йдеться про те, що організація здійснює інвестиційну діяльність у певній сфері, секторі чи галузі (аграрна сфера, державний сектор, освітня галузь тощо). Отже, організація є елементом системи вищого рівня, інвестиційна діяльність якої зазнає управлінських і регулюючих впливів, зокрема інституційних. Крім того, організація, розміщуючись на певній території, також є частиною макро-, мезо- та мікроекономіки як цілісних систем, які, своєю чергою є об'єктами управлінських і регулюючих впливів інституційного характеру. Такі впливи зумовлені множиною факторів, які зумовляють необхідність їх здійснення (рух України з векторністю на сталий розвиток, інформатизація суспільства, децентралізаційні процеси, інновацізація діяльності, професіоналізація кадрів та ін.). Приміром, «зважаючи на глобальний тренд «відповідального інвестування», а також досягнення Україною цілей ООН у сфері сталого розвитку, компанії вносять більшість цих цілей до своєї ESG-стратегії. Критерії ESG вперше концептуалізовано у «спільній ініціативі» 2004 року від Організації Об'єднаних Націй та 50 основних фінансових установ. Згідно з цією ініціативою компанії класифікуються на основі їх екологічної, соціальної та управлінської результативності. Зокрема, ці категорії охоплюють результати корпоративних кліматичних ініціатив, забруднення навколишнього середовища, прозорість управління, різноманіття співробітників і трудові практики тощо» [1].

Умови розвитку ринкової економіки супроводжуються наявністю множини не вирішених проблем управління інвестиційною діяльністю організацій (недосконалі регуляторне середовище і механізми управління та ін.), які доповнюються новими викликами (необхідність забезпечення сталого розвитку, екологізації виробничих процесів та ін.). Це обумовлює значимість питання вдосконалення інституційних основ управління інвестиційною діяльністю організацій на засадах сталого розвитку. Різним аспектам інвестиційної діяльності організацій в контексті забезпечення сталого розвитку приділяли увагу у своїх наукових доробках Н. Антипенко, А. Блават, Ю. Богач, Л. Бондаренко, Е. Забарна, Н. Кривокульська, Л. Литвишко, Л. Турова, І. Пальчик та інші теоретики та практики. Разом із тим, результати досліджень не враховують но-

вих викликів, які доводять, що інвестиційна діяльність організацій має бути одним із першочергових об'єктів інституційного управління та регулювання, а концептуально ідея сталого розвитку повинна бути вмонтована у процес здійснення державної інвестиційної політики та її інституційний супровід.

Метою статті є обґрунтування системного бачення значимості вдосконалення інституційних основ управління інвестиційною діяльністю організацій на засадах сталого розвитку в контексті пріоритизації такого управління з урахуванням існуючих проблем і нових викликів.

Сталий розвиток розкривається через невиснажливе, ощадливе та ефективне використання природних та інших ресурсів задля задоволення потреб теперішнього та майбутніх поколінь. Концептуально ідея сталого розвитку має бути вмонтована у процес здійснення державної політики та її інституційний супровід. Так, рух України в напрямі сталого розвитку закладено у Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» [2].

Реалізація документу [2] здійснюватиметься за визначеними ним напрямками, зокрема: розвитку, безпеки, відповідальності, гордості.

Досліджуючи ці вектори (напрями) руху та їх змістове наповнення, розуміємо, що інвестиційна діяльність та інституційні основи управління нею є важливим елементом забезпечення сталого розвитку. Адже, наприклад, досягти стійкого «зростання економіки екологічно невиснажливим способом» [2] у рамках вектора розвитку неможливо без здійснення інвестиційної діяльності, її правового супроводу й визначення повноважень множини суб'єктів управління цією діяльністю.

Так само безпека життя і здоров'я людей, позиціоновані вектором безпеки, неможливі «без ефективної медицини, захищеності соціально вразливих верств населення, безпечного стану довілля і доступу до якісної питної води, безпечних харчових продуктів та промислових товарів», які, своєю чергою, вимагають реалізації інвестиційної діяльності й адекватних управлінських і регулюючих впливів на здійснення цієї діяльності.

Вектор відповідальності передбачає, що «територіальні громади самостійно вирішуватимуть питання місцевого значення, свого добробуту» [2], що також вимагає долучення до цих процесів організацій, які розміщуються в територіальних громадах, через здійснення ними соціально відповідальної, інвестиційної, еколого орієнтованої діяльності. Тому саме сільським, селищним, міським головам, керівництву організацій відводиться важлива роль в процесі управління інвестиційною діяльністю організацій на засадах сталого розвитку,

і тому саме вони є головними суб'єктами управління цією діяльністю.

Інституційні основи управління на засадах сталого розвитку закладає Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року. Одним із основних принципів реалізації державної регіональної політики в цьому документі визначено сталий розвиток – «забезпечення невиснажливого, ощадного та ефективного використання енергетичних, матеріальних, природних та інших ресурсів для задоволення потреб нинішнього покоління з урахуванням інтересів майбутніх поколінь» [3].

У документі вказується, що «із затвердженням Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року в Україні було започатковано стратегічне планування регіонального розвитку, закладено основи системного підходу до формування регіональної політики. Законодавство визначає гарантії діяльності для інвесторів, економічні та організаційні засади реалізації державно-приватного партнерства в Україні. Закон України «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць», що набрав чинності 1 січня 2013 р., регулює питання державної підтримки інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки протягом 2013–2032 років» [3].

Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки як основний планувальний документ для напрацювання та практичної «реалізації секторальних стратегій розвитку, координації державної політики у різних сферах, досягнення ефективності використання державних ресурсів у територіальних громадах та регіонах в інтересах людини, збереження навколишнього природного середовища та сталого використання природних ресурсів для нинішнього та майбутніх поколінь українців» [4] визначає пріоритети регіонального розвитку на період до 2027 року. Ці пріоритети такі: «розвиток економічної, інфраструктурної, соціально-культурної зв'язаності та інтегрованості на національному, регіональному та місцевому рівні; прискорення економічного зростання регіонів та територій з низьким рівнем соціально-економічного розвитку із забезпеченням покращення стану навколишнього природного середовища та невиснажливого використання природних ресурсів; підвищення якості та забезпечення доступності для населення послуг, що надаються органами державної влади та органами місцевого самоврядування, незалежно від місця проживання, зокрема на засадах цифровізації; охорона культурної спадщини, збереження традиційного характеру середовища населених пунктів» [4]. Ін-

струментом досягнення цих пріоритетів є інвестиційна діяльність.

До прикладу, за напрямом «Відновлення та розбудова територій, структурна перебудова економік регіонів, що постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України» [4] ставиться завдання «стимулювання інвестиційної діяльності з метою забезпечення участі підприємців, зокрема представників місцевого бізнесу, у відбудові підприємств та об'єктів інфраструктури» [4], розвитку інноваційних виробництв. Сталий розвиток промисловості буде досягнуто через «врахування у містобудівній документації інвестиційних планів постачальників ресурсів (електроенергія, водопостачання і водовідведення, газопостачання) [4]. «Запровадження проведення моніторингу бізнес-середовища та зменшення кількості виявлених бар'єрів для інвестування» [4] здійснюватиметься для «підвищення інвестиційної привабливості територій, підтримки залучення інвестицій». Фінансове забезпечення реалізації Стратегії стане можливим завдяки залученню коштів з різних джерел, одним із яких є власні кошти підприємств.

У публікації [5] стверджується, що «в умовах, в яких опинилася Україна, політика розвитку вітчизняного виробництва, підтримка несировинного експорту та залучення інвестицій в реальний сектор – єдиний можливий шлях для стійкості та розвитку» [5].

Сьогодні перед українським урядом стоїть стратегічне завдання перемогти у війні. «У цьому контексті головними пріоритетами є забезпечення спроможності: фінансувати основні функції держави; надавати критично важливі послуги своїм громадянам; відбудовувати вже зараз країну за ключовими пріоритетами відновлення та реконструкції» [5]. Такими пріоритетами є: транспорт і енергетика, сфери житлово-комунального господарства та послуг, соціальна інфраструктура, промисловість, міжгалузеві пріоритети. Так, пріоритет «промисловість і послуги охоплює основну підтримку приватного сектора, включно з промисловістю та торгівлею, агробізнесом і зрошенням, з фокусом на зниження ризиків для інвестицій і торгівлі» [5].

Суб'єктами управління інвестиційною діяльністю організацій на засадах сталого розвитку є самі організації та їх керівництво. Такому управлінню притаманні: багаторівневий характер, стратегічне забарвлення, реалізація через управлінські рішення.

Управління інвестиційною діяльністю організацій на засадах сталого розвитку повинно мати стратегічний характер і спрямованість, що розкриватимуться у:

- 1) формуванні довгострокових інвестиційних цілей організацій щодо їх соціально-економічного й екологічного розвитку, напрацюванні механізмів практичної реалізації цих цілей та імплементації їх в інвестиційну політику організацій;
- 2) оцінці та раціональному використанні інвестиційного потенціалу організацій, формуванні його необхідної структури. Так, «потенціал підприємств, які орієнтовані на інновації, складає: 60% – основні засоби, 25% – кадровий потенціал, та оборотні фонди з інформаційними даними у своїй сукупності складають – 15% [6, с. 75]. Як бачимо, найнеобхіднішими видами потенціалу підприємств, орієнтованих на інновації, є: виробничий, кадровий та інформаційний;
- 3) використанні організаціями в змінних умовах середовища свого функціонування нових інвестиційних можливостей, варіантів реалізації інвестиційних проєктів (табл. 1) і використання інструментів інвестування;
- 4) чіткому взаємозв'язку різних видів управління інвестиційною діяльністю в різних часових горизонтах.

Інформаційні дані табл. 1 вказують на те, що в умовах збройної агресії Росії проти України процес

інвестування в розвиток бізнесу в нашій державі не зупинився. Поряд із цим, держава як головний суб'єкт управління інвестиційною діяльністю організацій, повинна створити умови для:

- ✦ формування сприятливих інституційного середовища та інвестиційного клімату для вітчизняних і зарубіжних організацій з тим, щоб розвивати сфери матеріального виробництва та послуг, ринкову інфраструктуру;
- ✦ збільшення кількості підприємств, орієнтованих на інновації.

Створити такі умови покликана інвестиційна політика. Ми погоджуємося з А. Гриценко, що «базовий склад елементів державної інвестиційної політики може бути поданий таким чином: цілі та завдання політики; основні ефекти, що очікуються від її реалізації; склад пріоритетних сфер і об'єктів інвестування; принципи формування та реалізації інвестиційної політики, зокрема принципи взаємодії держави з іншими учасниками інвестування» [8].

Виконання державною інвестиційною політикою свого функціонального навантаження («формування переліку інвестиційних проєктів і визначення пріоритетів для включення їх в різні державні програми» [8] та ін.) вимагає формування механізмів взаємодії в системі «держава –

Таблиця 1

Реальні інвестиційні проєкти, які реалізуються в умовах повномасштабного вторгнення

№ з/п	Інвестор	Обсяг інвестицій	Об'єкт інвестування	Очікуваний результат
1	Інвестиційний фонд за підтримки Європейського банку реконструкції та розвитку	20 млн дол. США	Будівництво новітнього заводу з перероблення сої, а також розширення потужностей з виробництва кормових добавок і впровадження додаткових ліній з виробництва фасованих кормів	Реалізація проєкту дозволить розширити виробництво, створити додаткові робочі місця та збільшить асортимент товару з високою доданою вартістю, результатом чого буде розширення ринків збуту
2	Український інвестиційний банк	20 млн дол. США	Розвиток і розширення лікарняного закладу в рамках медичної мережі	Додаткове створення близько 1000 робочих місць. Підвищення обсягу громадян, яким надається медична допомога до 50% на рік
3	Іноземний інвестиційний фонд	30 млн євро	Будівництво сучасного елеватора на півдні України з потужністю зберігання зерна у понад 100 тис. т	Збільшення експортних можливостей, сприяння забезпеченню продовольчої безпеки у світі. Сприяння регіональному ринку праці та сталому економічному зростанню

Джерело: взято із [7].

організації» з тим, щоб досягти ефективності реалізації інвестиційної діяльності. Така діяльність, наприклад, може здійснюватися у вигляді державно-приватних інвестицій або ж з використанням у процесі інвестування власних ресурсів (майнових, інтелектуальних) організацій як суб'єктів господарювання.

Важливою частиною процесу формування та реалізації інвестиційної політики є пріоритети та принципи її здійснення. У контексті забезпечення сталого розвитку йдеться про ті галузі та сектори національної економіки, які уможливають подальший стійкий суспільний розвиток (реальний сектор економіки, соціально орієнтовані галузі, екологічні організації, виробнича та соціальна інфраструктура).

Концепцією регулювання інвестиційної діяльності в умовах ринкової трансформації економіки [9] визначено, що державними пріоритетами в інвестиційній діяльності, є: «розвиток паливно-енергетичного комплексу і впровадження енерго- та ресурсозберігаючих технологій; соціальна сфера, розширення і нарощування обсягів виробництва товарів широкого вжитку та послуг для населення, а також конкурентоспроможної продукції, що поставляється на експорт; розвиток агропромислового комплексу; прискорення розвитку медичної та мікробіологічної промисловості; подолання наслідків Чорнобильської катастрофи» [9].

«В основу державного регулювання інвестиційної діяльності буде покладено такі принципи:

- ✦ послідовної децентралізації інвестиційного процесу;
- ✦ збільшення частки внутрішніх (власних) коштів суб'єктів господарювання у фінансуванні інвестиційних проектів;
- ✦ перенесення центру ваги з безповоротного бюджетного фінансування у виробничій сфері на кредитування;
- ✦ виділення бюджетних коштів переважно для реалізації державних пріоритетів, програм (проектів), спрямованих на здійснення структурної перебудови економіки, за адресним принципом;
- ✦ фінансування об'єктів, будівництво яких знову розпочинається за рахунок бюджетних коштів, як правило, на конкурсній основі;
- ✦ надання переваги завершенню раніше розпочатих будов, технічному переоснащенню і реконструкції діючих підприємств;
- ✦ здійснення відповідними державними органами контролю за цільовим використанням централізованих інвестицій;

- ✦ розширення змішаного фінансування інвестиційних проектів;
- ✦ удосконалення нормативної та правової бази з метою збільшення обсягів залучення інвестицій;
- ✦ впровадження системи страхування інвестицій» [9].

Серед задекларованих принципів важливе місце відводиться принципу правового регулювання. З моменту прийняття документа пройшло майже 30 років, однак і дотепер актуальним і не до кінця вирішеними залишаються питання правового характеру щодо юридичного супроводу умов реалізації інвестицій і здійснення інвестиційної діяльності та інші. Розв'язання цих питань сприятиме вдосконаленню інституційних основ управління інвестиційною діяльністю.

У публікації [5] вказується, що «війна суттєво вплинула на бізнес-середовище. Майже третина підприємств або припинила, або обмежила свою діяльність, в результаті чого прямі збитки, нанесені економіці держави, склали 80 млрд євро» [5]. На сьогодні Урядом визначено множину пріоритетів щодо підтримки та розвитку бізнесу, одним із яких є покращення регуляторного середовища (формується законодавчий базис для саморегулювання бізнесу та ін.). Разом із тим, з метою покращення умов для інвесторів таке регуляторне середовище вимагає подальшого вдосконалення.

У контексті питання інституційних основ управління інвестиційною діяльністю організацій на засадах сталого розвитку звернемося до звітнього документу [10], де «представлена програма реформ, метою якої є стимулювання значного обсягу інвестицій для відновлення України» [10]. Пріоритетні сфери реформ систематизовано в табл. 2.

Доповнюючи табл. 2, констатуємо, що сьогодні здійснюється робота (за правовим, комунікаційним, економічним та іншими напрямками) з вектором на реалізацію реформ у пріоритетних сферах. Це підтверджує інформація публікації [5], де зазначено, що «відповідно до Указу Президента України від 26.01.2024 р. № 31 започатковано Всеукраїнську економічну платформу «Зроблено в Україні» під патронатом Президента України В. Зеленського для постійної комунікації та координації взаємодії державних органів, представників релокованих підприємств, вітчизняного бізнесу (великого, середнього, малого), громадських об'єднань підприємців, іноземних інвесторів, політичних діячів, вчених, експертів. З метою стимулювання залучення в економіку України стратегічних інвесторів, підвищення інвестиційної привабливості України, ство-

Пріоритетні сфери реформ

№ з/п	Пріоритетні сфери реформ
1	Створення основи для інвестиційної політики, орієнтованої на досягнення конкретних цілей. Для забезпечення чіткої та ефективної реалізації інвестиційна політика повинна розроблятися у співпраці з інвесторами. В її основі мають бути чіткі бачення цілей, конкретні завдання, конструктивне керування інституціями, відповідальними за ПІІ, плановані дії уряду та заходи щодо реалізації пріоритетів реформ
2	Зміцнення інституцій для заохочення інвестицій. Україна повинна конкурувати за ПІІ на міжнародному рівні. Існуюче Агентство зі стимулювання інвестицій UkraineInvest потребує допомоги для чіткого визначення повноважень з конкретними цілями, поліпшення взаємодії з приватним сектором і збільшення бюджету, кількості працівників та їх навичок у просуванні держави
3	Створення конкурентного середовища, що сприяє бізнесу. Існують певні успіхи в поліпшенні середовища для бізнесу. Однак інвестори заявляють, що потрібно більше. Для залучення нових ПІІ Україна повинна знизити вартість ведення бізнесу шляхом зниження витрат на транзакції та поліпшення умов для інвесторів
4	Продовження антикорупційної реформи. Незважаючи на істотні успіхи в боротьбі з корупцією, потрібно зробити набагато більше для створення привабливіших умов для інвесторів, слід не лише побороти реальну корупцію, а й поліпшити індекс її сприйняття. Збільшення прозорості та верховенство права, розширення диджиталізації є ключовими факторами мінімізації корупційних ризиків
5	Зміцнення нормативної та інституційної основи регулювання капітальних інвестицій. Україні необхідно нарощувати потенціал уряду для планування та управління великими державними інвестиціями та державно-приватними партнерствами (ДПП), оцінки проєктів та управління ними, здійснення закупівель, співпраці з приватним сектором, надання концесій, перегляду законодавства про державні закупівлі, ДПП і концесії для приведення їх у відповідність до вимог ЄС і COT
6	Прискорення процесу приватизації. Державні підприємства (ДП, держпідприємства) в Україні неефективні та погано працюють, але все ще становлять інтерес для іноземних інвестицій. Уряд повинен прискорити їхню приватизацію та забезпечити прозорість, відкриту конкуренцію, чесні та реалістичні зобов'язання для інвесторів
7	Прискорення вступу до ЄС. Процедура вступу до ЄС служить двигуном широкомасштабних довгоочікуваних реформ у різноманітних галузях. Прискорення реформ для повної відповідності Acquis ЄС має залишатися головним національним пріоритетом
8	Вирішення питань в окремих галузях. Існують інвестиційні можливості в широкому спектрі галузей, які були визначені як такі, що можуть зацікавити американських інвесторів, зокрема сільськогосподарські ресурси, високотехнологічне виробництво, нафтогазовидобування та відновлювальні джерела енергії

Джерело: наведено за [10].

рення нових високооплачуваних робочих місць, а також зростання конкурентоспроможності економіки через запровадження державної підтримки великих інвестиційних проєктів прийнято Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні» [5].

«09 серпня 2023 року прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реалізації інвестиційних проєктів із значними інвестиціями», який набрав чинності. Таким чином, впроваджено нові форми державної підтримки інвестиційних проєктів із значними інвестиціями: компенсація витрат інвестора на підключення та приєднання до інженерно-транспортних мереж; компенсація вартості збудованих завданням або інвестором із значними інвестиціями об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури,

необхідних для реалізації інвестиційного проєкту; звільнення від відшкодування втрат лісгосподарського виробництва» [5].

«З метою стимулювання залучення в економіку України стратегічних інвесторів, підвищення інвестиційної привабливості України, створення нових високооплачуваних робочих місць, а також зростання конкурентоспроможності економіки через запровадження державної підтримки великих інвестиційних проєктів Державним бюджетом на 2024 рік передбачено видатки в обсязі 3 млрд гривень із спеціального фонду, що дозволяє інвестору отримати компенсацію до 30% вартості проєкту» [5].

Одним із механізмів залучення інвестиційних ресурсів є індустриальні парки. Вони є механізмом «модернізації промисловості шляхом впровадження підходів ресурсоефективності та циркулярної

економіки, залучення інвестицій, збільшення зайнятості населення та забезпечення збалансованого регіонального та місцевого розвитку» [5]. На сьогоднішній день спостерігаємо позитивну тенденцію, пов'язану зі створенням та розвитком індустріальних парків. Так, «сьогодні вже зареєстровано 81 індустріальний парк, що створені майже у всіх областях України. У 59 із них визначено керуючі компанії, 8 мають учасників, а у 18 є інші суб'єкти. Протягом I кварталу 2024 року до Реєстру було включено 9 індустріальних парків, що дорівнює показнику за 2022 рік та перевищує його у 2021» [5].

В Україні відбулися позитивні зміни в бюджетному законодавстві, які «відкрили новий механізм залучення коштів для реалізації проектів на умовах ДПП, який дає можливість державним партнерам брати довгострокові зобов'язання в рамках договорів ДПП, а приватним партнерам (концесіонерам) надає впевненості у виконанні державою своїх зобов'язань та функціонуванні механізму ДПП (концесії)» [5].

Прийняття Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності» щодо страхування інвестицій в Україні від воєнних ризиків від 22.11.2023 р. № 3497-IX [11] доповнило перелік інструментів страхування інвестицій в Україні. Йдеться про інструменти, спрямовані на страхування інвестиційних ресурсів від воєнних ризиків, що вкрай важливо з огляду на збитки і втрати, які несе наша держава. Так, «за результатами оновленого звіту «Швидка оцінка шкоди та потреб в Україні» (RDNA3), проведеного спільно Світовим банком, Урядом України, Європейською комісією та Організацією Об'єднаних Націй за підтримки інших партнерів, за підсумками майже двох років війни станом на 31.12.2023:

- ✦ майже 152 млрд дол. США – прямі збитки в Україні. Найбільше постраждали сектори житла, транспорту, енергетики та сільськогосподарства, торгівлі та промисловості;
- ✦ понад 499 млрд дол. США – економічні втрати, а саме: порушення економічних потоків, виробництва та додаткові витрати, пов'язані з війною;
- ✦ майже в 486 млрд дол. США оцінюються потреби України на реконструкцію та відновлення» [5].

Управління інвестиційною діяльністю організацій в контексті забезпечення сталого розвитку, інституційні основи такого управління повинні охоплювати екологічну складову.

Недосконалість екологічної політики та екологічного законодавства, неефективність систем

природоохоронного та природоресурсного управління, фінансування заходів щодо природоохорони з бюджету за залишковим принципом, нестача фінансових ресурсів для інвестування в екологічну модернізацію виробництва, необхідність розвитку ринку «зелених» облігацій у нашій державі та їх функціонального й організаційного супроводу стали причинами прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів» від 19 червня 2020 р. № 738-IX [12]. Йдеться про розвиток ринку «зелених» облігацій.

«Організація та розвиток ринку зелених облігацій – крос-секторальне завдання, що охоплює не тільки питання фондового ринку, цінних паперів та фінансів, а також енергетику, промисловість, транспорт, водне і житлово-комунальне господарство, агропромисловий комплекс і землекористування, збереження і відтворення екосистем. Політично та економічно обґрунтовані рішення з питань запровадження та розвитку ринку зелених облігацій повинні прийматися для багатьох секторів економіки та бути узгодженими з головними гравцями ринку. Уряди іноземних держав приймають відповідні плани заходів, які використовуються як орієнтир під час розроблення стратегій щодо організації відповідного ринку та залучення фінансування для реалізації проектів екологічного спрямування шляхом випуску зелених облігацій у різні сектори економіки» [13].

ВИСНОВКИ

Отже, сьогодні актуальними залишаються питання інституційних основ управління інвестиційною діяльністю організацій на засадах сталого розвитку та їх посилення. У контексті цього повинні бути реалізовані цілеспрямовані дії, передусім еколого-економічного характеру, які мають належний інституційний супровід і спрямовані на зменшення ризиків у процесі інвестування для організацій, які:

- ✦ представляють підприємницький сектор економіки (підприємства, які виробляють промислову й аграрну продукцію та ін.);
- ✦ забезпечують соціальну та цивільну безпеку, надання послуг населенню (соціально-культурних, транспортних, енергетичних, правових тощо);
- ✦ здійснюють діяльність у сфері екологічної безпеки (щодо: вивезення відходів, водопостачання та водовідведення, використання відновлювальних джерел енергії, реагування на надзвичайні ситуації);
- ✦ належать до системи інституцій ринкової інфраструктури та надають послуги

суб'єктам господарювання і населенню (інформаційні, лізингові, аутсорсингові, рекламні, екологічні та ін.);

- ✦ працюють на ринку імпорт-інвестування, завдяки чому капітал акумулюється в інвестиціях, спрямованих на отримання вимірюваних ефектів економічного, соціального і екологічного характеру;
- ✦ інвестують «у розвиток відповідних ESG соціальних процесів і стандартів усередині компаній: справедлива оплата праці, адаптація, підтримка та навчання працівників, інвестиції в соціальний капітал, гнучкі системи управління, децентралізація, швидке прийняття рішень» [1].

Перспективи. Отримані результати застосовні в теоретичній і практичній площинах щодо вдосконалення інституційних основ управління інвестиційною діяльністю організацій на засадах сталого розвитку. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Бондаренко Л., Блавт А. Акценти інвестування у сталий розвиток на принципах ESG в умовах воєнного стану в Україні. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-48>
2. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» від 12 січня 2015 р. № 5/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text>
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року» від 6 серпня 2014 р. № 385. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-п#Text>
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки» від 5 серпня 2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-п#Text>
5. Інвестиційна діяльність в Україні за 1 квартал 2024 року. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=9cb46b66-6285-4f7f-a08e-f450f32f0cb2&title=InvestitsiinaDialnistVUkraini-Za1-Kvartal2024-Roku>
6. Антипенко Н. В., Турова Л. Л., Литвишко Л. О., Пальчик І. М. Організаційно-економічний механізм управління безпековим потенціалом інноваційно орієнтованого підприємства в контексті забезпечення ефективності бізнес-процесів. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2023. № 2. С. 72–79. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7895628>
7. Забарна Е. М. Інноваційні інвестиції як забезпечення сталого розвитку регіонів України у поствоєнний період. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-103>
8. Гриценко Л. Л. Державна інвестиційна політика: сутність, цілі та завдання. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Серія «Економічні науки»*. 2012. Вип. 22. Ч. 2. С. 89–95. URL: <https://dspace.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/33cc9344-ec45-46af-983c-d14a9334f1a7/content>
9. Постанова Кабінету Міністрів України «Про Концепцію регулювання інвестиційної діяльності в умовах ринкової трансформації економіки» від 1 червня 1995 р. № 384. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/384-95-п#Text>
10. Нова Україна: стимулювання інвестицій у свободу, мир та процвітання – звіт USAID. АС. 13.04.2023. URL: <https://chamber.ua/ua/news/noa-va-ukraina-stymuliuvannia-investytsiy-u-svobodumyr-ta-protsvitannia-zvit-usaid/>
11. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності» щодо страхування інвестицій в Україні від воєнних ризиків» від 22.11.2023 р. № 3497-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3497-20#Text>
12. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів» від 19 червня 2020 р. № 738-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/738-20#Text>
13. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції запровадження та розвитку ринку зелених облігацій в Україні» від 23 лютого 2022 р. № 175-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/175-2022-р#Text>

REFERENCES

- Antypenko, N. V. et al. "Orhanizatsiino-ekonomichniy mekhanizm upravlinnia bezpekovym potentsialom innovatsiino orientovanoho pidpriemstva v konteksti zabezpechennia efektyvnosti biznes-protse-siv" [The Organizational and Economic Mechanism of Managing the Security Potential of an Innovatively Oriented Enterprise in the Context of Ensuring the Efficiency of Business Processes]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, no. 2 (2023): 72-79. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7895628>
- Bondarenko, L., and Blavt, A. "Aktsenty investuvannia u stalyi rozvytok na pryntsypakh ESG v umovakh voiennoho stanu v Ukraini" [Emphasis of Investment in Sustainable Development on ESG Principles under the Conditions of Marital State in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 59 (2024). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-48>
- Hrytsenko, L. L. "Derzhavna investytsiina polityka: sutnist, tsili ta zavdannia" [State Investment Policy: Essence, Goals and Objectives]. *Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnich-noho universytetu. Seriiia «Ekonomiczni nauky»*.

2012. <https://dspace.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/33cc9344-ec45-46af-983c-d14a-9334f1a7/content>
- "Investytsiina diialnist v Ukraini za 1 kvartal 2024 roku" [Investment Activity in Ukraine for the 1st Quarter of 2024]. <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=9cb46b66-6285-4f7f-a08e-f450f32f0cb2&title=InvestitsiinaDiialnistVUkraini-Za1-Kvartal2024-Roku>
- [Legal Act of Ukraine] (1995). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/384-95-п#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2014). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-п#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2015). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2020). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-п#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2020). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/738-20#Text>

- [Legal Act of Ukraine] (2022). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/175-2022-п#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2023). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3497-20#Text>
- "Nova Ukraina: stymuliuvannia investytsii u svobodu, myr ta protsvitannia – zvit USAID" [New Ukraine: Stimulating Investment in Freedom, Peace, and Prosperity – USAID Report]. ACC. April 13, 2023. <https://chamber.ua/ua/news/nova-ukraina-stymuliuvannia-investytsiy-u-svobodu-myr-ta-protsvitannia-zvit-usaid/>
- Zabarna, E. M. "Innovatsiini investytsii yak zabezpechennia staloho rozvytku rehioniv Ukrainy u postvoiennyi period" [Innovative Investments as a Provision for Sustainable Development of Regions in Ukraine in the Post-War Period]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 59 (2024). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-103>

УДК 336.76:519.86
JEL: C53; G11; G17
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-6-174-183>

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОГНОЗУВАННЯ ЗМІНИ ВАРТОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО МОДЕЛЬНОГО ПОРТФЕЛЯ

©2025 КУЗНЕЦОВА С. О., КОРЕШНИКОВ Ф. Ю.

УДК 336.76:519.86
JEL: C53; G11; G17

Кузнецова С. О., Корешников Ф. Ю. Методичне забезпечення прогнозування зміни вартості інвестиційного модельного портфеля

У статті досліджено комплексне методичне забезпечення прогнозування зміни вартості інвестиційного модельного портфеля з урахуванням сучасних викликів глобального фінансового середовища. Визначено, що зростаюча роль інституціональних інвесторів та відкритих фондів на міжнародному ринку капіталу підвищує необхідність розробки точних, адаптивних і пояснюваних моделей прогнозування. Проаналізовано структурні зміни у складі світових інвестиційних активів, зокрема домінування акціонерного компонента, що обумовлює підвищену волатильність і ускладнює прогнозування вартості портфелів. Окрему увагу приділено порівнянню ефективності традиційних економетричних моделей (ARIMA, VAR, GARCH, LASSO) та сучасних методів машинного навчання (Random Forest, XGBoost, LSTM) у завданнях прогнозування дохідності та ризику. Обґрунтовано доцільність використання ансамблевих підходів до моделювання, що поєднують переваги різних методів і дозволяють досягти вищої стабільності результатів. Запропоновано інтегрований методичний підхід, який включає підготовку та структурування даних, побудову множинних моделей, їх оцінювання на основі статистичних та економічних критеріїв, програмну реалізацію та застосування результатів у практичному управлінні портфелем. Також окреслено ризики та обмеження, пов'язані з ефектом зміни ринкових режимів (concept drift) і складністю інтерпретації моделей глибокого навчання, що вимагає регулярного оновлення моделей і застосування ХАІ-технологій. Наукова новизна дослідження полягає у формалізації методології, яка враховує не лише прогностичну точність, а й адаптивність до ринкових змін, можливість перенавчання та інструменти практичного впровадження в процеси стратегічного управління активами. Отримані результати підтверджують ефективність комплексного підходу до прогнозування вартості портфеля як інструменту підвищення точності управлінських рішень в інвестиційній діяльності.

Ключові слова: інвестиційний портфель, прогнозування вартості, економетричні моделі, машинне навчання, структура активів, ризик портфеля, адаптивне моделювання.

Рис.: 2. Табл.: 1. Бібл.: 16.

Кузнецова Світлана Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і фінансів, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (вул. Кирпичова, 2, Харків, 61002, Україна)

E-mail: svitlana.kuznetsova@khpi.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1567-4791>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/N-2896-2016>

Корешников Федір Юрійович – аспірант кафедри обліку і фінансів, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (вул. Кирпичова, 2, Харків, 61002, Україна)

E-mail: Fedir.Koresnykov@emmb.khpi.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-2744-8684>